

NAZEWNICTWO ROŚLINNYCH ALTERNATYW NABIAŁU EKPERTYZA PRAWNA

Poradnik dla firm planujących i już wdrażających roślinne
alternatywy nabiału

FOOD-LAW.PL
ROSLINNIJEMY.ORG

CENTRUM PRAWA ŻYWNOŚCIOWEGO
A. Szymanek-Wesołowska, D. Szostek sp. j.

ROŚLINNIEJEMY

SIERPIEŃ 2021

KOLEJNE ROŚLINNE PRODUKTY PODBIJAJĄ RYNEK

Według GfK Polonia roślinne alternatywy mleka pojawiają się na stołach w co trzecim polskim gospodarstwie domowym, a **wartość sprzedaży roślinnych alternatyw nabiału w Polsce wzrosła między listopadem 2020 a listopadem 2021 roku o 44%** [1]. Natomiast dane Nielsen Market Watch przytoczone w raporcie Smart Protein, którego celem jest próba oceny wielkości europejskiego rynku produktów roślinnych wskazują, że wartość rynku alternatyw mleka wynosiła w końcu września 2020 roku około 196 mln zł (43 mln EUR). W porównaniu do 2018 roku wartość tej kategorii wzrosła o 62% [2].

Na popularyzację roślinnych alternatyw mleka, jogurtu czy sera wpływ mają także aktywne działania firm spożywczych – retailerów, start-upów, korporacji, ale też branży mleczarskiej. Dzisiaj w większości dyskontów i supermarketów, a także w sklepach typu convenience zaopatrzymy się w tego typu produkty. Lokalne firmy takie jak Wege Siostry czy Rośleko pobudzają rynek do innowacji, a firmy takie jak MlekoPol czy OSM Łowicz zapowiadają lub już aktywnie wprowadzają nowe roślinne produkty.

W obliczu trwającej dyskusji wokół niejasności związanych z nazewnictwem roślinnych alternatyw nabiału, postanowiliśmy poprosić naszego oficjalnego partnera, **Centrum Prawa Żywnościowego**, o analizę aktualnych regulacji prawnych w tym zakresie. Ekspertyzę kierujemy do wszystkich, którzy chcą wdrażać lub są w trakcie wdrażania roślinnych alternatyw nabiału do swojej oferty, aby łatwy i przejrzysty sposób mogli zapoznać się z obowiązującymi zasadami.

Zapraszamy również do współpracy z **Centrum Prawa Żywnościowego** w razie pojawienia się potrzeby pogłębionej analizy konkretnych przypadków.

[1] <https://www.rp.pl/Przemysl-spozywczy/302189899>

[2] <https://smartproteinproject.eu/plant-based-food-sector-report/>

PRZEDMIOT OPINII

Przedmiotem niniejszego opracowania jest przedstawienie regulacji prawnych w zakresie nazewnictwa roślinnych alternatyw nabiału.

PODSTAWY PRAWNE

Niniejsze opracowanie zostało sporządzone w oparciu o poniższe akty prawne i inne dokumenty:

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz.U.UE.L.2011.304.18); dalej jako: **rozporządzenie nr 1169/2011**.

2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671), dalej jako: **rozporządzenie nr 1308/2013**.

3. DECYZJA KOMISJI z dnia 20 grudnia 2010 r. zawierająca wykaz produktów, o których mowa w pkt III.1 akapit drugi w załączniku XII do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 (2010/791/UE), dalej jako: **decyzja Komisji 2010/791/UE**.

ANALIZA PRAWNA

1. Zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1169/2011 nazwa środka spożywczego jest jedną z obowiązkowych informacji na temat żywności. Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądów Administracyjnych „nazwa towaru jest pierwszą i istotną informacją budującą wyobrażenie konsumenta o danym produkcie, w dużej mierze decydująca o podjęciu decyzji zakupu tego towaru” (wyrok NSA z dnia 18 lipca 2013 r., sygn. akt II GSK 466/12).

2. Bardziej szczegółowe wymagania w zakresie nazewnictwa środków spożywczych określone zostały w art. 17 rozporządzenia nr 1169/2011 - zgodnie z

ust. 1 ww. przepisu „Nazwą środka spożywczego jest jego nazwa przewidziana w przepisach. W przypadku braku takiej nazwy nazwą środka spożywczego jest jego nazwa zwyczajowa, a jeśli nazwa zwyczajowa nie istnieje lub nie jest stosowana, przedstawia się nazwę opisową tego środka spożywczego”.

Dodatkowo oprócz wskazanych w powyższym przepisie nazw wyróżnić można również nazwę fantazyjną (handlową). Nie stanowi ona samodzielnej nazwy i może zostać umieszczona w oznakowaniu dodatkowo jako uzupełnienie jednej z nazw wskazanych w zacytowanym wyżej art. 17 ust. 1 rozporządzenia nr 1169/2011.

3. W odniesieniu do roślinnych alternatyw nabiału nie istnieje nazwa przewidziana w przepisach. Jeśli zaś chodzi o nazwę zwyczajową, to do 2017 r. w obrocie dla tego typu produktów powszechną praktyką było stosowanie nazw odwołujących się do nazewnictwa produktów mlecznych (przykładowo: „mleczko kokosowe” czy „masło orzechowe”).

STUDIUM PRZYPADKU: VERBRAND SOZIALER WETTEBERD EV PRZECIWKO TOFUTOWN.COM GMBH

W zakresie możliwości posługiwania się ww. określeniami przełomowym okazał się wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie C-422/16 Verband Sozialer Wettbewerb eV przeciwko TofuTown.com GmbH – doprecyzował on bowiem zakres ochrony nazw zarezerwowanych dla produktów mlecznych.

4. Podstawą prawną wydania powyższego orzeczenia były m.in. przepisy zał. VII cz. III do rozporządzenia nr 1308/2013.

Zgodnie z zał. VII cz. III pkt. 5 do rozporządzenia nr 1308/2013 „nazwy, o których mowa w pkt 1, 2 i 3, **nie mogą być stosowane do produktów innych niż te, o których mowa w tych punktach**”. Oznacza to, że terminem „mleko” można

oznaczyć wyłącznie zwykłą wydzielinę z wymion otrzymywaną z co najmniej jednego doju, bez żadnych dodatków ani niepoddaną ekstrakcji. Natomiast określenia takie jak „śmietanka”, „masło”, „ser” itd. zarezerwowane są jedynie dla przetworów mlecznych – tj. produktów uzyskiwanych tylko z mleka, dla których dopuszczalny jest dodatek substancji koniecznych do ich wytworzenia, o ile nie stosuje się ich do zastąpienia, w całości lub w części, jakichkolwiek naturalnych składników mleka (co też zostało wyraźnie podkreślone w pkt. 2 ww. załącznika).

Co więcej, w myśli art. 78 ust. 2 tegoż aktu prawnego *„definicje, oznaczenia lub opisy handlowe określone w załączniku VII **mogą być używane w Unii wyłącznie w celu wprowadzenia na rynek produktu spełniającego odpowiednie wymogi ustanowione w tym załączniku**”* – powyższe dodatkowo potwierdza, iż produkty nie pochodzące z mleka nie mogą być określane nazwami wymienionymi w zał. VII cz. III do rozporządzenia nr 1308/2013.

5. Odnosząc się natomiast bezpośrednio do samego wyroku w sprawie C-422/16 należy wskazać, iż spór dotyczył promocji przez TofuTown (spółkę prowadzącą działalność w sektorze produkcji i dystrybucji żywności wegetariańskiej i wegańskiej) wyrobów wyłącznie roślinnego pochodzenia pod nazwami „Soyatoo masło z Tofu”, „serek roślinny”, „Veggie-Cheese”, „Cream” oraz innymi o podobnym brzmieniu – Verband Sozialer Wettbewerb eV (stowarzyszenie, którego jednym z celów jest zwalczanie nieuczciwej konkurencji) zarzuciło TofuTown m.in. naruszenie pkt 1 i 2 części III załącznika VII do rozporządzenia nr 1308/2013 oraz art. 78 tego rozporządzenia.

W odpowiedzi na powyższe zarzuty Spółka TofuTown przedstawiła argumentację obronną – stwierdziła ona, iż stosowana przez nią reklama wyrobów roślinnych noszących sporne nazwy nie narusza pkt 1 i 2 części III załącznika VII do rozporządzenia nr 1308/2013 oraz art. 78 tego rozporządzenia, ponieważ z jednej strony sposób, w jaki konsumenci rozumieją te pojęcia,

zmienił się istotnie w ostatnich latach, a z drugiej strony nie posługuje się ona nazwami takimi jak „masło” lub „cream” w sposób wyizolowany, ale zawsze w połączeniu z innymi pojęciami odsyłającymi do roślinnego pochodzenia.

Sprawa trafiła do Landgericht Trier (sąd okręgowy w Trewirze), który wystosował pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie możliwości stosowania w odniesieniu do produktów czysto roślinnych nazw określonych w Załączniku VII cz. III rozporządzenia 1308/2013, jeśli towarzyszą im odpowiednie pojęcia wyjaśniające (komunikat „masło z tofu”, „mleko sojowe” itd.).

6. W odpowiedzi na powyższe pytanie **TSUE nie zgodził się z argumentacją przedstawioną przez Spółkę TofuTown** i orzekł, iż „wykładni art. 78 ust. 2 i części III załącznika VII do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 należy dokonywać w taki sposób, że **przepisy te stoją na przeszkodzie temu, by nazwa „mleko” oraz nazwy, które rozporządzenie to zastrzega wyłącznie dla przetworów mlecznych, były stosowane – dla celów wprowadzania do obrotu lub reklamy – do oznaczania wyrobów wyłącznie roślinnego pochodzenia, nawet wówczas, gdy nazwy te są uzupełnione wyjaśnieniem lub opisem wskazującym na roślinne pochodzenie danego produktu**, chyba że produkt ten jest wymieniony w załączniku I do decyzji Komisji 2010/791/UE z dnia 20 grudnia 2010 r. zawierającej wykaz produktów, o których mowa w pkt III.1 akapit drugi załącznika XII do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/200”.

Z powyższego wynika, że nie jest dozwolone stosowanie nazw zarezerwowanych wyłącznie dla przetworów mlecznych w odniesieniu do produktów roślinnych, nawet jeśli konsument zostanie wyraźnie

poinformowany o faktycznym pochodzeniu takiego produktu. Jedynym wyjątkiem w tym zakresie są nazwy wymienione w zał. I do decyzji Komisji 2010/791/UE (o czym szerzej w pkt. 8 – 12 niniejszego opracowania).

- Wyjątki od ogólnego zakazu stosowania tradycyjnych nazw produktów mleczarskich w odniesieniu do środków spożywczych innych niż mleko i przetwory mleczne - decyzja 2010/791/UE

ODSTĘPSTWA OD REGUŁY

7. Zakaz stosowania tradycyjnych nazw produktów mleczarskich w odniesieniu do środków spożywczych innych niż mleko i przetwory mleczne nie jest bezwzględny – zgodnie ze zdaniem drugim wspomnianego już pkt. 5 w zał. VII cz. III do rozporządzenia nr 1308/2013 **„przepis ten nie ma jednak zastosowania do nazw produktów, których dokładny charakter jest oczywisty ze względu na tradycyjne stosowanie lub kiedy nazwy te są wyraźnie stosowane w celu opisania charakterystycznej cechy produktu”**. Powyższe zostało także dodatkowo potwierdzone w omówionym wcześniej wyroku TSUE.

8. Szczegółowe regulacje w odniesieniu do powyższego wyjątku zawarte zostały w przyjętej przez Komisję w dniu 20 grudnia 2010 r. decyzji 2010/791/UE – mimo że przedmiotowy dokument został uchwalony jako akt delegowany do nieobowiązującego już rozporządzenia nr 1234/2007, pozostaje on nadal aktualny, bowiem wprowadzona w tym rozporządzeniu zasada braku możliwości stosowania określeń „mleko” oraz „przetwory mleczne” w odniesieniu do produktów niepochodzących z mleka została przeniesiona do rozporządzenia nr 1308/2013.

9. W załączniku I do wspomnianej wyżej decyzji 2010/791/UE określony został wykaz nazw produktów roślinnych, dla których dozwolone jest stosowanie nazw tradycyjnie zarezerwowanych dla przetworów mlecznych. Łącznie decyzja ta

przewiduje 130 nazw produktów roślinnych w językach poszczególnych państw członkowskich, wśród których znalazły się m.in. takie komunikaty jak „Kokosmilch” (DE), „Coconut milk” (EN), „Cocoa butter” (EN), „Shea butter” (EN).

Pojawia się jednak pytanie, jak dokładnie należy przedmiotowe wyjątki stosować, w tym w szczególności czy możliwe jest przetłumaczenie nazwy dopuszczonej do stosowania w jakimś określonym języku na inne języki państw członkowskich, w których to określenie nie zostało wpisane do załącznika.

10. W przedmiotowym zakresie warto przytoczyć treść odpowiedzi Parlamentu Europejskiego z dnia 20 listopada 2018 r. (E-004834/2018(ASW)) na pytanie w sprawie możliwości stosowania nawy „masło orzechowe” we wszystkich krajach UE: „podstawowa zasada stanowi, że nazwy produktów mlecznych, w tym masła, są zastrzeżone wyłącznie dla produktów pochodzenia zwierzęcego i nie mogą być używane w odniesieniu do innych produktów, chyba że dany produkt figuruje w odpowiednim języku w załączniku I do decyzji Komisji 2010/791/UE. Nazwa „peanut butter” rzeczywiście widnieje w tym wykazie w języku angielskim oraz w kilku innych językach, np. francuskim („beurre de cacahuète”). Można jej zatem legalnie używać w Unii, ale tylko w językach, w których nazwie tej przyznano odstępstwo zgodnie z wykazem umieszczonym w załączniku. Każdą nazwę w wykazie, w tym „peanut butter”, traktuje się jako wyjątek od ogólnej reguły tylko w języku, w którym figuruje ona w wykazie. Organy państw członkowskich są odpowiedzialne za właściwe egzekwowanie tych przepisów na swoim terytorium” [3].

W oparciu o powyższe wnioskować można, iż **język, w jakim zamieszczone zostały w wykazie poszczególne nazwy ma bardzo istotne znaczenie i nie jest dozwolone stosowanie w oznakowaniu roślinnych zamienników nabiału tłumaczeń powyższych nazw na języki innych państw członkowskich, dla których nie przewidziano możliwości stosowania przedmiotowego**

[3] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2018-004834-ASW_PL.html, dostęp: 30.06.2021 r.

komunikatu. Zatem w sytuacji, gdy przykładowo przedsiębiorca wprowadza na rynek polski pochodzący z Niemiec produkt oznakowany jako „*kokosmilch*”, nie jest dopuszczalne zastosowanie w polskiej wersji etykiety tłumaczenia tej nazwy, tj. komunikatu „*mleko kokosowe*”, bowiem w zał. I do decyzji 2010/791/UE brak jest takiej nazwy w języku polskim.

11. Tutaj warto dodatkowo doprecyzować, iż zgodnie ze wspomnianym wyżej zał. I do decyzji 2010/791/UE jedyną polskojęzyczną nazwą produktu roślinnego, dla której może być stosowany komunikat zarezerwowany dla przetworów mlecznych jest określenie „*ser jabłeczny*”. **Co za tym idzie, na rynku polskim posługiwanie się niegdyś powszechnie używanymi w obrocie komunikatami typu „*masło orzechowe*”, „*mleczko kokosowe*”, „*masło shea*” itd. nie jest dozwolone i wiąże się z wysokim ryzykiem zakwestionowania przez organy urzędowej kontroli żywności.**

Przedmiotowe twierdzenie znajduje dodatkowe uzasadnienie w odpowiedzi MRiRW na interpelację nr 20718 w sprawie regulacji Komisji Europejskiej w zakresie nazewnictwa wyrobów roślinnych (znak sprawy:RR.pjn.058.5.2018), w której to podkreśla się, że „[...] stosowanie w języku polskim nazw zawierających określenia produktów mlecznych dla wyrobów roślinnego pochodzenia takich jak: mleko kokosowe, śmietanka kokosowa, masło orzechowe, masło kakaowe, masło migdałowe, mleko migdałowe itp. nie jest możliwe, „nazwy mleczne” dla produktów roślinnych muszą być zmienione na nazwy nie odnoszące się do przetworów mlecznych. Służby kontrolne będą weryfikować stosowanie się przedsiębiorców do tego wymogu w obrocie” [4].

12. Na marginesie warto dodać, iż po wydaniu wyroku w sprawie TofuTown, Polska wystąpiła do Komisji z wnioskiem o wpisanie do zał. I decyzji 2010/791/UE zgłaszanych przez polskich przedsiębiorców nazw produktów takich jak: mleko kokosowe, śmietanka kokosowa, masło orzechowe, masło migdałowe, masło

[4] <http://orka2.sejm.gov.pl/INT8.nsf/klucz/658C47F2/%24FILE/i20718-o1.pdf>, dostęp: 30.06.2021 r.

kakaowe i mleko migdałowe. Niemniej jednak ze wspomnianej wyżej odpowiedzi MRiRW wynika, iż „Komisja Europejska w odpowiedzi na wystąpienie Polski odmówiła uzupełnienia ww. wykazu wskazując, że nie została udowodniona 30-letnia obecność wnioskowanych produktów na rynku polskim (wskazująca na tradycję sprzedaży tych produktów), co jest uważane jako okres wystarczający do rozpoznawania charakterystyki tych produktów przez konsumentów i niewprowadzania ich w błąd” [5].

13. W świetle przedstawionej wyżej argumentacji zasadnym wydaje się stwierdzenie, **iż w odniesieniu do roślinnych zamienników nabiału właściwą nazwą będzie nazwa opisowa** – tj. nazwa zawierająca opis środka spożywczego, a w razie potrzeby również jego zastosowania, który jest wystarczająco jasny, aby umożliwić konsumentom poznanie rzeczywistego charakteru tego środka spożywczego i odróżnienie go od innych produktów, z którymi może zostać pomyłony (art. 2 ust. 2 lit. p rozporządzenia nr 1169/2011). Nazwie opisowej środka spożywczego powinny także towarzyszyć dane szczegółowe dotyczące warunków fizycznych tego środka spożywczego lub szczególnego przetwarzania, jakiemu został on poddany (art. 17 w zw. z zał. VI cz. A rozporządzenia nr 1169/2011). Co istotne, nazwa taka nie może w żaden sposób odwoływać się do określeń tradycyjnie stosowanych dla oznaczania przetworów mlecznych.

Ponadto należy pamiętać, iż informacje na temat żywności (w tym też nazwa produktu) nie mogą wprowadzać konsumenta w błąd, m.in. co do właściwości środka spożywczego, a w szczególności co do jego charakteru, tożsamości, składu, ilości, trwałości, kraju lub miejsca pochodzenia, metod wytwarzania lub produkcji (art. 7 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1169/2011). Ponadto powinny one być rzetelne, jasne i łatwe do zrozumienia dla przeciętnego konsumenta (art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 1169/2011).

[5] <http://orka2.sejm.gov.pl/INT8.nsf/klucz/658C47F2/%24FILE/i20718-o1.pdf>, dostęp: 30.06.2021 r.

Co za tym idzie - **nazwa, pod którą roślinne alternatywy nabiału będą wprowadzane do obrotu, powinna składać się z precyzyjnej informacji na temat rodzaju produktu, użytych w nim składników oraz szczegółów jego przetwarzania.** W oparciu o powyższe założenia, producent sam powinien podjąć decyzję w zakresie nazewnictwa tego typu produktu – jednakże konieczne jest, by taka nazwa była odpowiednia dla tej kategorii żywności i zgodna z wymogami prawa żywnościowego.

14. Jeśli zaś chodzi o nazwy fantazyjne (handlowe), to takie komunikaty przede wszystkim nie mogą wprowadzać konsumenta w błąd co do właściwości środka spożywczego (art. 36 ust. 2 w zw. z art. 7 rozporządzenia nr 1169/2011). Także, podobnie jak wszystkie pozostałe informacje na etykiecie, nie mogą one odwoływać się do nazw zwyczajowo zarezerwowanych dla produktów mleczarskich.

- **Propozycja zmiany Załącznika VII, cz. III pkt. 5 rozporządzenia nr 1308/2013 (tzw. „poprawka 171”)**

POPRAWKA 171

15. W kontekście przedmiotowej analizy warto dodatkowo wspomnieć o tzw. „poprawce 171” – tj. propozycji zmiany Załącznika VII, cz. III pkt. 5 do rozporządzenia nr 1308/2013. Przewidywała ona znaczne rozszerzenie ochrony nazw produktów mleczarskich, a jej przyjęcie skutkowałoby zakazem używania w oznakowaniu produktów roślinnych jakichkolwiek odniesień do nabiału.

Powyższa propozycja wywołała falę krytyki po stronie producentów i organizacji związanych z rynkiem roślinnych alternatyw. Przede wszystkim zgłaszane były wątpliwości w zakresie jej zgodności z celami zawartymi w Europejskiej Zielonej Księdze i Strategii “Od pola do stołu”. Tak przykładowo ProVeg International stworzyli petycję przeciwko poprawce 171 [6].

[6] <https://stopam171.com/pl/>, dostęp 30.06.2021 r.

Ostatecznie poprawka 171 została wycofana przez Parlament Europejski i zał. VII, cz. III pkt. 5 do rozporządzenia nr 1308/2013 nadal obowiązuje w dotychczasowym brzmieniu.

PODSUMOWANIE

- W odniesieniu do roślinnych zamienników nabiału za właściwą uznać należy nazwę opisową. Nazwa taka powinna składać się z precyzyjnej informacji na temat rodzaju produktu, użytych w nim składników oraz szczegółów jego przetwarzania. W oparciu o powyższe założenia producent sam powinien podjąć decyzję w zakresie nazewnictwa tego typu produktu – jednakże konieczne jest, by taka nazwa była odpowiednia dla tej kategorii żywności i zgodna z wymogami prawa żywnościowego.
- W związku z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 czerwca 2017r. w sprawie C-422/16 Verband Sozialer Wettbewerb eV przeciwko TofuTown.com GmbH niedozwolone jest stosowanie nazw zwyczajowych – nazwy te odwołują się bowiem do określeń zarezerwowanych wyłącznie dla przetworów mlecznych. Jedynym wyjątkiem w tym zakresie są nazwy wymienione w zał. I do decyzji Komisji 2010/791/UE.

- Również w nazwach fantazyjnych (handlowych) stosowanie odniesień do nazw zarezerwowanych dla produktów przemysłu mleczarskiego nie jest dopuszczalne, o ile nie są to nazwy wymienione w zał. I do decyzji Komisji 2010/791/UE.
- Nie jest także dopuszczalne stosowanie w oznakowaniu roślinnych zamienników nabiału tłumaczeń nazw wymienionych w zał. I do decyzji Komisji 2010/791/UE na języki innych państw członkowskich, dla których nie przewidziano możliwości stosowania takich komunikatów.

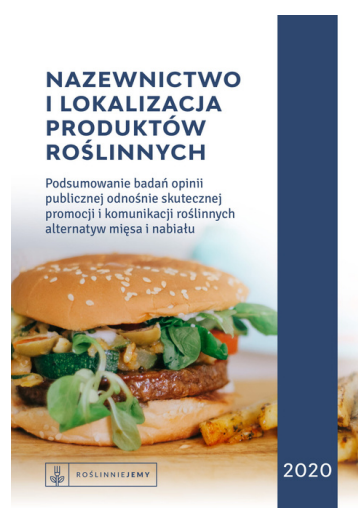
BADANIA OPINII PUBLICZNEJ

Końcem 2020 roku na zlecenie RoślinnieJemy zostały przeprowadzone szeroko zakrojone badania opinii publicznej dotyczące między innymi postaw Polaków wobec roślinnych alternatyw nabiału oraz nazewnictwa i lokalizacji roślinnych produktów na sklepowych półkach.

Zachęcamy do zapoznania się z wynikami w linkach poniżej:

**POBIERZ
RAPORT**

**POBIERZ
RAPORT**

| Opracowanie merytoryczne |

**CENTRUM PRAWA
ŻYWNOŚCIOWEGO**

A. Szymecka-Wesołowska, D. Szostek sp. j.

CENTRUM PRAWA
ŻYWNOŚCIOWEGO

A. Szymecka-Wesołowska

D. Szostek sp. j.

tel.: + 48 22 398 60 79

biuro@food-law.pl

| Wprowadzenie |

Maciej Otrębski

Sabina Sosin

| Opracowanie graficzne |

Sabina Sosin

| Korekta |

Anna Lubnauer

ROŚLINNIEJEMY

kontakt@roslinniejemy.org

Zamawiający potwierdza, iż prawa autorskie do niniejszego opracowania przysługują w sposób wyłączny Centrum Prawa Żywnościowego A. Szymecka-Wesołowska, D. Szostek sp. j. (dalej jako "CPŻ"). Zamawiający zobowiązuje się nie wykorzystywać niniejszego opracowania w sposób, który powodowałby naruszenie praw autorskich CPŻ, ani też nie ujawniać osobom trzecim treści niniejszego opracowania, ani informacji uzyskanych od CPŻ w związku z niniejszym opracowaniem, bez uprzedniej zgody CPŻ. Wykorzystanie niniejszego opracowania w sposób naruszający prawa autorskie CPŻ, skutkować będzie odpowiedzialnością odszkodowawczą Zamawiającego. CPŻ nie ponosi odpowiedzialności, jeśli informacje, dane lub okoliczności przedstawione przez Zamawiającego nie były prawdziwe lub dokładne. Opracowanie ma charakter doradczy, CPŻ nie bierze odpowiedzialności za ostateczne decyzje podejmowane na jego podstawie przez osoby upoważnione Zamawiającego.